

Poznámka autora

KDYŽ MI BYLO devatenáct, v kině Curzon v londýnské čtvrti Mayfair jsem shlédl devítihodinový epický dokument *Šoa*. Bylo to úplně jiné než běžné návštěvy kina. Částečně za to mohla délka filmu a částečně obecenstvo. V hledišti seděli přeživší holokaustu. Můj přítel se dopustil faux pas, protože si do sálu přinesl popcorn, moc si ho ale neužil. Sotva si do úst strčil první kousek, naklonila se k němu z řady kousek od nás žena a praštila ho do stehna. Se silným přízvukem a tónem připomínajícím předválečnou Evropu a mnoho vzpomínek se ho zeptala: „Copak nemáte žádnou úctu?“

Film ve mně zanechal hluboký dojem, ale jeden z protagonistů na mě zapůsobil víc než všichni ostatní. Jmenoval se Rudolf Vrba. Ve filmu mluví o největších hrůzách v dějinách lidstva, kterých byl přímým svědkem a které dokázal přežít. Jen kratičce se zmiňuje o výjimečné věci, která z něj mezi všemi přeživšími holokaustu dělá jedinečnou osobnost. V devatenácti

letech, stejně bylo mně, když jsem film sledoval, se mu podařilo uniknout z Osvětami.

Jeho jméno ani obličej jsem nikdy nezapomněl. Roky utíkaly a mě vždycky znovu a znovu překvapilo, jak málo lidí o něm vůbec kdy slyšelo. Asi po třiceti letech od toho osudového roku 1986 jsem se k Rudolfu Vrbovi zase obloukem vrátil. Žili jsme tehdy v post-faktické době, pravda byla překonaným konceptem a fake news dominovaly informační scéně. O pravdu bylo zase třeba bojovat, a já si v tu chvíli vzpomněl na toho muže, který byl ochoten riskovat vše, jen aby se svět dozvěděl tu strašlivou pravdu skrytou pod hromadou lží.

Začal jsem se o život Rudolfa Vrby zajímat hlouběji, hledal jsem těch pár lidí, kteří ho znali, pracovali s ním či ho milovali. Ukázalo se, že jeho láska z mládí a první žena, dnes třiadevadesátiletá Gerta, žije sama v severolondýnské čtvrti Muswell Hill. V létě 2020, když svět zachvátila pandemie, jsem u ní na zahrádce strávil půl tuctu letních odpolední. Povídali jsme si o mladém muži, který se tehdy ještě jmenoval Walter Rosenberg, i o světě, který oba tak dobře znali. Předala mi i červený kufřík plný Rudiho dopisů, některé svědčily o téměř nesnesitelném, bytostném utrpení svého pisatele. Jen pár dní po našem posledním rozhovoru, když mi Gerta dovyprávěla celý jejich příběh, mi zatelefonoval jeden z jejích příbuzných. Sdělil mi, že Gerta právě zemřela.